

Medžiaga akademiko Adolfo Jucio biografijai

(1904 m. spalio 12 d. – 1974 m. vasario 4 d.)

JUOZAS MICKEVIČIUS

TĖVAI, SENOLIAI

Adolfo Jucio tėvai buvo Pranas Jucys, Kazimiero sūnus (1863–1917) ir Barbora Jonkaitė-Butrimienė-Jucienė (g. 1863 m.). Mama buvo labai graži. Jaunystėje ji gyveno Kretingos rajono Grūšlaukės apylinkės Kumpikų kaime. Pranas ir Barbora Juciai išaugino 6 vaikus: sūnų Praną, gimusį 1895-01-30, Bonifacą, gim. 1896-04-15, Juozapą, gim. 1902-02-19, Adolfą, gim. 1904-11-12 ir dukteris Barborą, gim. 1897-02-23 ir Stefaniją, gim. 1900-10-02. Adolfo Jucio prosenelis Stanislovas Jucys XIX a. pr. gyveno Klausgalvių k., kur dabar gyvena Venckus.

Kazimieras Jucys, Stanislovo sūnus ir įpėdinis Pranas Jucys buvo įkurdinti Nasrėnų Medsėdžių kaime. Įkuriant Šalyno (Išalyno) dvarą Kazimieras Jucys buvo nukeltas į naują vietą, į dabartinį Uždvarį. Po baudžios panaikinimo išsipirko 30 dešimtmečių ir 30 kv. sieksnių žemės. 1876 m. Kazimieras Jucys atsisakė nuo bendrų ganyklų su dvaru. Už tai gavo 5 dešimties 2282 kv. sieksnių žemės. Taip jo ūkis išsiplėtė iki 36 dešimtinių žemės. Kazimieras Jucys uždarbiavo gabendamas kontrabandą, nes netoli buvo anuometinė Rusijos ir Vokietijos siena. Pranas Jucys padidino ūkį iki 40 ha.

Tėvai Barbora ir Pranas Juciai vaikų perdaug nelepino, nepirko jiems žaislų. Nuo pat jaunystės vaikai buvo pratinami užsiimti naudingą darbą. Kiekvienas dirbo pagal savo amžių, pagal savo išgales. Ypatingai sunkiai yra dirbę vyresnieji sūnūs, nes jiems teko visi sunkiausi žemės ūkio darbai.

Klausgalvių-Medsėdžiuose prabėgo Adolfo jaunystė, čia jis praleido Pirmąjį pasaulinį karą.

PIRMIEJI MOKSLAI: PLUNGĖ, GRŪŠLAUKĖ, SALANTAI

1912 m. rudenį tėvas P. Jucys nuvežė savo vaikus Juozapą, Stefaniją ir Adolfą mokytis į Salantų valdišką

Adolfas Jucys 1964 m. kovo mėn. Nuotrauka iš Gedimino Jucio archyvo

pradinę mokyklą. Apgyvendino juos pas Magdeloną Venckaitę, kurios tėvas buvo Juozapas Venckus, o motina Magdelena Jucaitė – senelio Kazimiero Jucio sesuo. Ji gimė 1866 m. Klausgalvių-Medsėdžių kaime. Ji buvo gera pasakorė, mėgdavo pasakoti vaikams pasakas, įvairiausių atsitikimus, o mokiniai klausydavosi ausis ištempę.

Pradinės mokyklos vedėjas buvo Jurgis Gužys, baltas.
(Nukelta į 4 p.)

Adolfo Jucio mama Barбора Jonkaitė-Jucienė

(Atkelta iš 3 p.)

gęs Veiverių mokytojų seminariją Mokykloje dėstomoji kalba buvo rusų. J. Gūžys mylėjo gimtąją lietuvių kalbą. Pagal tuo metu galiojusią tvarką jis turėjo kelias savaitines pamokas ir pradinukus mokė lietuvių kalbos. Mokyklų vizitatoriai pateikdavo J. Gūžiui pastabų, kad jo auklėtinių rusų kalbos žinios negilios, o jis mokykloje dėsto lietuvių kalbą.

1915 metų kovo mėnesį frontas ėmė artėti prie Salantų. Mokinius buvo nutarta paleisti namo, o mokyklą uždaryti.

Kaizerinės Vokietijos okupacijos metais A. Jucys lankė Grūšlaukės pradinę mokyklą ir ją baigė. Tuo metu gyveno pas savo seserį Stefaniją Jucytę-Daukantienę.

Pranas Pocius buvo mokytas žmogus, gyveno 25 ha ūkelyje Klausgalvių-Medsėdžių kaime, buvo artimas Jucių kaimynas ir nuoširdžiai draugavo su Jucių šeima. Jis buvo išvažiavęs į JAV, ten užsidirbo pinigų ir grįžo namo. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui P. Pocius buvo mobilizuotas į carinę Rusijos armiją. Po karo grįžo į savo ūkelį. Pranas Pocius paragino Barborą Jucienę leisti sūnų Adolfą į gimnaziją. P. Pocius netrukus mirė, jo žmona liko našlė, globojo A. Jucį. Pokario metu ji apsigyveno savo namelyje Salantuose (Dariaus ir Girėno g. Nr. 2). Sunkiai ir vargingai gyveno.

A. Jucys savo geradarės nepamiršo. Parvažiavęs atostogų, atvažiudavo jos aplankyti, pažiūrėti, kaip gyvena. Atveždavo jai pinigų ir iš Vilniaus pinigų atsiųsdavo. Jos gyvenimo saulėlydyje senutę nuvažiudavo prižiūrėti (karšinti) Stefanija Jucytė-Daukantienė. Jai senutė paliko ir savo namelį, kurį S. Daukantienė iš pagrindų suremontavo ir jame apsigyveno.

1921–1922 m. Salantų pradinės mokyklos vedėjas Majoras privačiai parengė A. Jucį į Kretingos gimnazijos trečiąją klasę. 1922-02-28 A. Jucys gerai išlaikė visus egzaminus, iš matematikos gavo penketą (tuo laikotarpiu buvo penkiabalė vertinimo sistema).

Nuo 1923-04-01 A. Jucys mokėsi Plungės „Saulės“ gimnazijos trečioje klasėje ir ten turėjo viltį „šokti per ketvirtą klasę“. Tai įvyko po poros metų, kai iš penktos klasės peršoko į šeštąją ir septintąją klasę.

Sesuo Barбора Rėpšienė labai mylėjo savo brolių Adolfą ir motiną. Ji nuveždavo Adolfui maisto produktų, pinigų smulkioms išlaidoms, kuro ir viso kito, kas mokiniui buvo reikalinga, nes jai iš Aleksandravo į Plungę buvo daug arčiau, negu iš Klausgalvių-Medsėdžių. Motina Adolfui išausdavo drabužių, sumokėdavo už mokslą. Taigi mokslo metais A. buvo labai gerai materialiai buvo aprūpintas.

Adolfas Jucys 1919 metais

SESUO BARBORA

Adolfo Jucio sesuo Barbora buvo gera dainininkė, darbšti. 1916 m. ji ištekėjo už Aleksandravo (Plungės raj.) pradinės mokyklos mokytojo Rėpšo, kuris turėjo 80 ha ūkį Aleksandrave.

Barbora buvo ne tik gera žmona, bet ir ūkio šeimininkė. Ta jų ūkio žemė siekė iki Minijos upės tilto, pastatyto kelyje Kretinga–Plungė. Užaugino 2 sūnūs: vienas tapo inžinierium, antras – mokytoju (jis pokario metais dirbo Kretingos kelių valdyboje. Kai Barbaros vyras mokytojas M. Rėpšas mirė, po kurio laiko ji ištekėjo už teatro vyro Zaniausko.

Sesuo B. Rėpšienė Adolfą apgyvendino pas Kretingos valsčiaus sekretorių Steponą Sakavičių, kuris buvo baigęs Kretingos miesto dviklasę mokyklą. 1912 m. rudenį jis buvo pašauktas atilikti karinę prievolę. Jam tarnaujant kariuomenėje, prasidėjo Pirmasis pasaulinis karas. Jis stipriai pakoregavo Lietuvos, taip pat ir Sakavičiaus gyvenimą. Jis turėjo iš Kretingos išvykti. 1919–1918 m. pabaigoje grįžo į Kretingą, buvo išrinktas į pirmąjį Kretingos valsčiaus komitetą, kuris buvo sudarytas iš valstiečių liaudininkų.

Adolfo Jucio brolis Pranas Jucys

Adolfo Jucio brolis Pranas Jucys

KRETINGOJE

Sakavičius Kretingos valsčiaus name, Pionierių gatvėje turėjo erdvų namą.

Tas namas Antrojo pasaulinio karo metu sudegė. Jis priimdavo į savo butą gyventi parengti pasiturinčių tėvų vaikus, besimokančius Kretingos gimnazijoje. Tarp tokių buvo trečios klasės mokiniai Vincas Jankauskas, vėliau baigęs du mokytojų seminarijos kursus, Juozas ir Povilas Jašinskai (baigė keturias) gimnazijos klases, Liudas Viršilas (baigė penkias gimnazijos klases), Kazimieras Vasiliauskas (baigė mokytojų seminarijos du kursus), A. Jucys, kuris vėliau tapo žymiu mokslininku.

Plungėje vienerius nepilnus metus A. Jucys gyveno pas Bražinskienę. Čia jis turėjo atskirą kambarį, niekas jam netrukdydavo mokytis. Bražinskienė išvirdavo valgyti, sutvarkydavo kambarį. Ji Adolfui pasakodavo daug pasakų, padavimų apie Gondingo pilį. Tada Adolfas pasakojimų dar nerinko, neužrašinėjo.

Dvejus metus Adolfas gyveno pas Kniukštaitę. Ten taip pat gyveno vienas. Turėjo atskirą kambarį, šeimininkė jam taip pat išvirdavo valgyti, sutvarkydavo kambarį. Tame pačiame name gyveno dvi senos seserys Rimgailaitės, gimusios Grabšyčių kaime, penki kilometrai nuo Klausgalvių. Jos buvusios dar mažos mergy-

(Nukelta į 6 p.)